

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Informatie voor deelnemers *Europees onderzoek* naar bestrijdingsmiddelen in urine van bewoners rondom fruitboomgaarden

Wat gaan we onderzoeken?

In de landbouw worden bestrijdingsmiddelen veelvuldig gebruikt. Met dit onderzoek willen we te weten komen aan welke bestrijdingsmiddelen mensen, die in de buurt van fruitboomgaarden wonen, worden blootgesteld. In deze folder vindt u meer informatie over dit onderzoek.

Wie voert dit onderzoek uit?

Dit onderzoek wordt uitgevoerd door een onderzoeksteam van de Universiteit Utrecht (UU, afdeling IRAS) en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) met specialisten op het gebied van milieu. Dit onderzoek is onderdeel van een Europees project, HBM4EU, waarover meer te lezen is op www.hbm4eu.eu. Hetzelfde onderzoek wordt uitgevoerd in vier andere Europese landen, namelijk Tsjechië, Hongarije, Letland en Spanje.

Naar wie zijn we op zoek?

Het onderzoek vindt plaats in de regio midden Nederland. U woont in de buurt van fruitteelt en daarom nodigen we u uit om deel te nemen aan dit onderzoek. We zijn op zoek naar:

- huishoudens met tenminste één volwassene,
- huishoudens met één of meer kinderen van 6 tot en met 11 jaar,
- huishoudens in de nabije omgeving van appel of peer boomgaarden.

Per adres zoeken wij 1 ouder-kind paar. Als er meerdere kinderen in de leeftijd van 6 tot en met 11 jaar in het huishouden wonen, dan wordt diegene uitgenodigd wiens verjaardag eerst komt na ontvangst van deze brief. Als er twee ouders/verzorgers in het huishouden wonen, dan wordt de ouder uitgenodigd die de meeste tijd thuis doorbrengt.

Waarom is het belangrijk dat u meedoet?

Dit onderzoek is belangrijk om een beeld te krijgen van mogelijke combinaties van bestrijdingsmiddelen waaraan mensen worden blootgesteld. Blootstelling aan bestrijdingsmiddelen gaat bijvoorbeeld via de lucht, via stof en via voeding. De invloed van leven rondom fruitboomgaarden op de totale blootstelling is niet duidelijk.

Dit is kennis die nu nog niet beschikbaar is en die wel belangrijk is om te hebben. Het maakt het straks mogelijk om de blootstelling aan bestrijdingsmiddelen te vergelijken met andere Europese regio's. En om in de toekomst het toelatingsbeleid voor bestrijdingsmiddelen verder te verbeteren.

We meten de blootstelling aan bestrijdingsmiddelen in urine. Het onderzoek richt zich in de eerste plaats op de blootstelling en niet op mogelijke gezondheidseffecten. Daarvoor zou een ander en groter onderzoek nodig zijn.

Wat wordt er van u verwacht?

Wanneer u meedoet aan het onderzoek dan bent u bereid om:

- In twee verschillende seizoenen eenmaal ochtendurine te verzamelen.
- Op dezelfde dag ochtendurine van uw kind te verzamelen.
- Voorafgaand aan de urine verzamelingen een vragenlijst en een dagboek in te vullen.
- Eventueel toestemming te geven om wat stof te laten verzamelen in uw woning.

Tijdens uw deelname kunt u al uw dagelijkse activiteiten (zoals werken, boodschappen doen, huishoudelijke taken) gewoon uitvoeren.

Er zijn geen gezondheidsrisico's verbonden aan deelname aan dit onderzoek.

Ook kinderen

Dit onderzoek vindt plaats bij zowel volwassenen als bij kinderen. De reden hiervoor is dat kinderen en volwassenen verschillende gedragspatronen en daarmee een andere blootstelling hebben. Denk bijvoorbeeld aan buitenspelen. Het enige dat de kinderen moeten doen, is het verzamelen van een urinemonster in de ochtend. Dit zal tweemaal worden gevraagd, eenmaal tijdens de winterperiode en eenmaal de zomerperiode.

Wat houdt deelname praktisch voor u in?

Aanmelding

Aanmelden voor dit onderzoek kan door de antwoordkaart in te vullen en deze terug te sturen in de antwoordvelop. Ook vragen we u om de getekende toestemmingsformulieren (voor uzelf en uw kind) en de ingevulde vragenlijst terug te sturen. Wanneer u zich heeft aangemeld voor dit onderzoek, dan neemt de onderzoeksassistent contact met u op. De onderzoeksassistent is beschikbaar voor meer informatie en zal uw eventuele vragen beantwoorden.

Toestemmingsformulieren

We vragen u om het toestemmingsformulier voor uzelf en uw kind te ondertekenen en terug te sturen in de antwoordvelop. Beide ouders/verzorgers (indien van toepassing) wordt gevraagd om het formulier voor het kind te tekenen. Dit mag ook op aparte formulieren, neemt u hiervoor contact op met de onderzoeksassistent.

Urinemetingen

Na aanmelding maakt de onderzoeksassistent met u een afspraak over de datum van de urineverzameling. U krijgt van ons de potjes voor urine-inzameling via de post thuisgestuurd.

Op de afgesproken datum verzamelt u een kleine hoeveelheid ochtendurine in de geleverde potjes.

Deze urinemonsters bewaart u in de bijgeleverde plastic zak in de koelkast.

Indien u de urinemonsters niet in de koelkast wilt bewaren, krijgt u van ons een koelbox geleverd. De onderzoeksassistent haalt de urinemonsters op de dag van verzameling bij u op.

Vragenlijst en dagboek

Op de dag waarop u ochtendurine verzamelt, noteert u in een dagboekje uw activiteiten van de vorige dag en wat u heeft gegeten en gedronken. Ook zijn er vragen over uw leefgewoonten en leefomgeving.

Stofmonsters binnenshuis

Wanneer de onderzoeksassistent de urinemonsters komt ophalen, zal er eventueel ook een stofmonster worden genomen. Dit houdt in dat er in de keuken of woonkamer (waar mogelijk) een vloeroppervlak van ongeveer 2 x 2 meter wordt stofgezogen. Het stof zal worden opgevangen door middel van een stofzuiger met een speciaal filter op de stofzuigermond.

Meetresultaten

Ongeveer een jaar nadat alle metingen en analyses zijn afgerond, ontvangt u een rapport met de resultaten van het onderzoek. Het analyseren van de monsters kost tijd, dus het vergt wel even geduld voordat de resultaten beschikbaar zijn. De resultaten zeggen iets op groepsniveau over welke bestrijdingsmiddelen zijn gevonden in de urine- en stofmonsters. U ontvangt een samenvatting van de onderzoeksresultaten. Mocht u dat op prijs stellen, dan geven we natuurlijk graag toelichting op het rapport.

Wat levert het onderzoek op?

Uw deelname levert wel nuttige gegevens op voor de samenleving. Het kan een beter inzicht geven in blootstellingsniveaus voor omwonenden en hoe bestrijdingsmiddelen zich verspreiden in de buurt van boomgaarden. Die kennis kan ook gebruikt worden voor het verder verbeteren van toelatingsbeleid van bestrijdingsmiddelen en voor verder onderzoek naar mogelijke gezondheidsrisico's. U heeft persoonlijk geen direct voordeel aan deelname aan dit onderzoek.

Verzekering

Voor iedereen die meedoet aan dit onderzoek is eventuele schade die ontstaat door het onderzoek gedekt door het RIVM. U vindt hierover meer informatie in de bijlage.

Wat gebeurt er met uw gegevens?

Het onderzoeksteam is verplicht uw onderzoeksgegevens tot 15 jaar na afloop van het onderzoek te bewaren. Uw gegevens worden gecodeerd (pseudoniem) bewaard op beveiligde computers. Persoonlijke gegevens (zoals uw naam en geboortedatum) en onderzoeksresultaten worden apart van elkaar bewaard.

De urinemonsters worden onder code (pseudoniem) opgeslagen in beveiligde vriezers. Een groot deel van de urine wordt gebruikt voor de analyse. Het resterende deel wordt tot maximaal 15 jaar na afloop van dit onderzoek opgeslagen door de Universiteit Utrecht. Dit materiaal kan mogelijk worden gebruikt voor aanvullend onderzoek, zoals het meten van andere bestrijdingsmiddelen en gerelateerde markers. U kunt voor deze opslag toestemming geven op het toestemmingsformulier. Soms kan er met opgeslagen monsters een andere vraagstelling worden bekeken in een nieuw onderzoek. Indien we uw urinemonsters voor een nieuwe studie zouden willen gebruiken, wordt u opnieuw benaderd voor toestemming.

Vergoeding

Voor deelname aan dit onderzoek ontvangt u geen vergoeding, u ontvangt wel een klein presentje als het onderzoek volledig is afgerond.

Wilt u meedoen?

Uw deelname is vrijwillig. U beslist zelf of u en uw kind mee willen doen. Uw deelname is anoniem en wordt niet gemeld aan andere partijen. U of uw familieleden kunnen ieder moment de deelname aan het onderzoek stoppen, ook als het onderzoek al begonnen is. Dit kan zonder opgaaf van reden.

Aanmelden

Indien u interesse heeft om mee te doen, dan kunt u zich aanmelden door de antwoordkaart terug te sturen in de antwoordenvelop. U wordt gevraagd de volgende documenten retour te sturen:

- Antwoordkaart
- Getekend toestemmingsformulier voor uzelf
- Getekend toestemmingsformulier voor uw kind
- Inge vulde intake vragenlijst

U kunt ook bellen naar: 06-42304804 (ook WhatsApp), of een e-mail sturen naar **HBM4EU-studie@rivm.nl**.

Vragen?

Mocht u na het lezen van deze informatie of tijdens het onderzoek nog vragen hebben, dan kunt u contact met ons opnemen.

Voor meer informatie en vragen over de deelname:

Drs. Ilse Ottenbros, projectleider

Tel.: 06-42304804

E-mail: HBM4EU-studie@rivm.nl

Als u wilt overleggen met een onafhankelijke arts die niet bij de uitvoering van het onderzoek betrokken is, kunt u contact opnemen met Dr. J. Rooijackers, Hoofd van de Stichting NKAL (Nederlands Kenniscentrum Arbeid en Longaandoeningen, tel. 030 – 253 90 98).

Voor meer achtergrondinformatie, kijk ook eens op www.hbm4eu.eu

Bijlage 1: Schadeloosstelling

Voor iedereen die meedoet aan dit onderzoek draagt het RIVM zorg voor schadeloosstelling, volgens de Wet Medisch-Wetenschappelijk Onderzoek met mensen (WMO) en het besluit verplichte verzekering bij medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen 2015. Het RIVM dekt schade door deelname aan het onderzoek. Dit geldt voor schade tijdens het onderzoek of binnen vier jaar na het einde ervan. De schade moet u binnen die 4 jaar bij het RIVM hebben gemeld.

Bij schade kunt u direct contact opnemen met het RIVM:

RIVM

t.a.v. de Directeur-Generaal

Postbus 1, 3720 BA Bilthoven

Tel.: 030 - 274 2576

E-mail: info@rivm.nl

De maximum dekking is € 650.000 per proefpersoon en € 5.000.000 voor het gehele onderzoek en € 7.500.000 per jaar voor alle onderzoeken van het RIVM.

Niet alle schade wordt gedekt. Onderaan deze tekst staat in het kort welke schade niet wordt gedekt. Deze bepalingen staan in het Besluit verplichte verzekering bij medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen. Dit besluit staat op www.ccmo.nl, de website van de Centrale Commissie Mensgebondenonderzoek (zie 'Bibliotheek' en dan 'Wet- en regelgeving').

De volgende schade is **niet** gedekt:

- schade door een risico waarover u in de schriftelijke informatie bent ingelicht. Dit geldt niet als het risico zich ernstiger voordoet dan was voorzien of als het risico heel onwaarschijnlijk was;
- schade aan uw gezondheid die ook zou zijn ontstaan indien u niet aan het onderzoek had meegedaan;
- schade door het niet (volledig) opvolgen van aanwijzingen of instructies;
- schade aan uw nakomelingen, als gevolg van een negatief effect van het onderzoek op u of uw nakomelingen;
- schade door een bestaande behandelmethode bij onderzoek naar bestaande behandelmethoden.

Contactinformatie

Telefoon:

06-42304804

Post adres:

t.a.v. HBM4EU studie
postbak 10
Postbus 1
3720 BA Bilthoven

E-mail:

HBM4EU-studie@rivm.nl

Dit onderzoek is onderdeel van het Europese consortium HBM4EU en is gefinancierd uit het Horizon 2020 onderzoeks- en innovatie programma van de Europese Unie onder subsidieovereenkomst nr. 733032.

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

oktober 2019

in samenwerking met:

science and policy
for a healthy future

Universiteit Utrecht

De zorg voor morgen begint vandaag